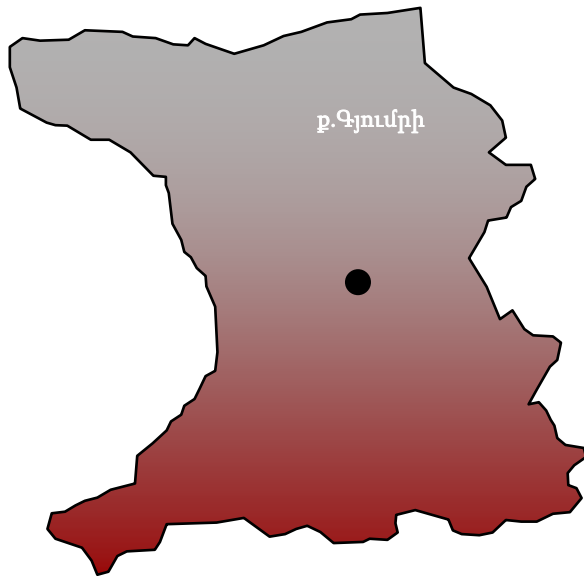

**ՀՀ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԵՎ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ**

- Մարզկենտրոնը՝**
ք. Գյումրի
- Տարածաշրջանները՝**
Արթիկ,
Ախուրյան,
Անի,
Ամասիա,
Աշոցք
- Քաղաքները՝**
Գյումրի,
Արթիկ,
Մարալիկ

Տարածքը	2 680 քառ.կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	9.0 %
Քաղաքային համայնքներ	3
Գյուղական համայնքներ	116
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	128
Բնակչության թվաքանակը 2011թ. տարեվերջին	282.3 հազ.մարդ
այդ թվում՝	
քաղաքային	169.5 հազ.մարդ
գյուղական	112.8 հազ.մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2011թ.	8.6 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	60.0 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	229 636 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	79 822 հա

ՀՀ Շիրակի մարզը գտնվում է հանրապետության հյուսիս-արևմուտքում:

Պետական սահմանով արևմուտքից սահմանակից է Թուրքիային, հյուսիսից՝ Վրաստանին, արևելքից սահմանակից է ՀՀ Լոռու մարզին և հարավից՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզին:

ՀՀ Շիրակի մարզը, լինելով ծովի մակերևույթից մոտ 1500-2000 մ բարձրության վրա (մարզի 52 գյուղեր գտնվում են ծովի մակերևույթից մոտ 1 500-1 700 մ, իսկ 55-ը՝ 2 000մ բարձրության վրա), հանդիսանում է Հայաստանի ամենացրտաշունչ տարածաշրջանը, որտեղ ձմռանը օդի ջերմաստիճանը երբեմն հասնում է -46°C-ի:

Մարզի տարածքով են անցնում Հայաստանը Վրաստանին կապող գլխավոր երկաթգիծը և ավտոմոբիլային խճուղին: Այստեղ իրար են միանում Հայաստանի և Թուրքիայի երկաթուղային և ավտոճանապարհային ցանցերը:

Թուրքիայի հետ սահմանային Ախուրյան գետի վրա գործում է Ախուրյանի ջրամբարը, որն իր 526 մլն. մ³ ծավալով խոշորագույնն է հանրապետությունում:

ՀՀ Շիրակի մարզի արդյունաբերության առաջատար ճյուղերն են սննդամթերքի, ներառյալ խմիչքների, մանածագործական արտադրությունը և այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրությունը: Հայտնի են Արթիկի, Անիի տուֆն ու պեմզան:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով (մարզում գործում է օդանավակայան, որն ապահովում է օդային կապ արտաքին աշխարհի հետ):

2011թ.-ին մարզի **տնտեսության հիմնական հատվածների** տեսակարար կշիռները ՀՀ համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

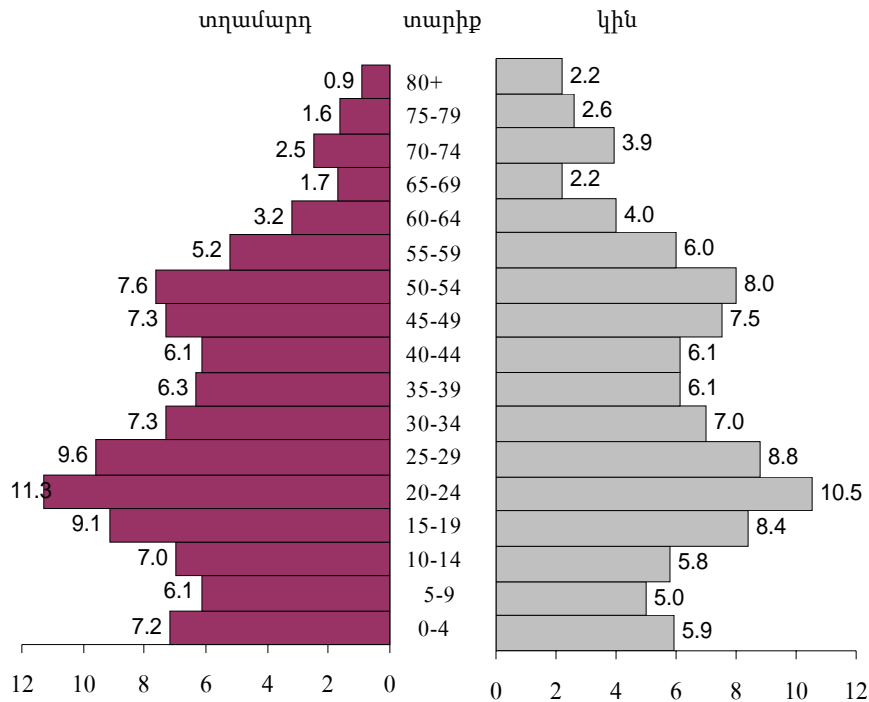
- արդյունաբերություն՝ 4.3 %,
- գյուղատնտեսություն՝ 11.8 %,
- շինարարություն՝ 5.6 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 3.1 %,
- ծառայություններ՝ 1.8 %:

Մարզկենտրոն Գյումրի քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 145.9 հազ. բնակիչ) գտնվում է Երևանից 118 կմ հեռավորության վրա, բարձրությունը ծովի մակերևույթից շուրջ 1 550 մ է:

Քաղաքը գտնվում է Ախուրյան գետի ձախ ափին: Այն բնակչության թվաքանակով և իր նշանակությամբ շարունակվում է համարվել Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ քաղաքը:

Արթիկ քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 17.4 հազ. բնակիչ, Երևանից 100 կմ հեռավորության վրա) գտնվում է Արագած լեռնազանգվածի հյուսիս-արևմտյան լանջին, բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1 760 մ է: Քաղաքով անցնում են Մարալիկ-Գյումրի երկաթգիծը և Ապարան-Գյումրի խճուղին: Քաղաքի արդյունաբերական արտադրանքի հզորության հենարաններն են սննդի, ապակյա կաղապարների, մեքենասարքավորանքների և հատուկ նշանակության սարքերի արտադրությունը:

Մարալիկ քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 6.2 հազ. մարդ, Երևանից 90 կմ հեռավորության վրա) գտնվում է Արագած լեռնազանգվածի արևմտյան լանջին, բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1 920 մ է: Քաղաքով է անցնում Գյումրի-Թալին-Երևան մայրուղին: Քաղաքում զարգացած են տեքստիլ արդյունաբերությունը, շինանյութերի արդյունահանումը և գյուղատնտեսությունը:

ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՑԵԿՏՆԵՐ

	Քանակը				
	2007	2008	2009	2010	2011
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	873	1 002	982	1 017	1 029
այդ թվում՝					
խանութներ	473	609	592	611	582
կրպակներ	358	349	349	361	402
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2
սպառողական ապրանքների շուկաներ	12	12	8	4	4
առևտրի այլ օբյեկտներ	28	30	31	39	39

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	Քանակը				
	2007	2008	2009	2010	2011
Պետական նախադպրոցական	46	47	45	45	38
Ոչ պետական նախադպրոցական	-	-	-	-	8
Պետական հանրակրթական	171	174	171	171	170
Ոչ պետական հանրակրթական	4	4	4	4	4
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	26	26	26	27	27
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական ¹	4	4	6	6	5

¹ Ներառյալ այն միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, որոնք իրականացնում են նախնական (արհեստագործական) ծրագիր:

* Մյուստեղ և հետայսու՝ ՀՀ մարզերի քաղաքային համայնքների բնակչության թվաքանակը ներկայացվել է ՀՀ 2001թ. մարդահամարի հիմքով վարվող ընթացիկ հաշվառմամբ:

	Քանակը				
	2007	2008	2009	2010	2011
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	9	9	9	9	10
Ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	3	3	3	3	3
Պետական բարձրագույն ուսումնական	1	1	1	1	1
Պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատության մասնաճյուղ	5	5	5	5	5
Ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	2	2	2	2	2

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ*
Գյումրի	ք. Գյումրի	145 929
Արթիկ	ք. Արթիկ	17 384
Մարալիկ	ք. Մարալիկ	6 171

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ**
1	Ազատան		5 787
2	Ալվար	• Ալվար • Արավետ	178
3	Ախուրիկ		1 238
4	Ախուրյան		9 668
5	Աղին	• Աղին • Աղին կայարան	605
6	Աղվորիկ		126
7	Ամասիա		2 210
8	Այգաբաց		802
9	Անիավան		512
10	Անիպետա		505
11	Անուշավան		2 161
12	Աշոցք		2 491
13	Առափի		2 027
14	Արդենիս		195
15	Արեգնադետ		521
16	Արփենի		402
17	Արևիկ		1 803
18	Արևշատ		2 115

** Այստեղ և հետայսու՝ ՀՀ մարզերի գյուղական համայնքների այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ գյուղական համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 866 գյուղական համայնքների մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ ըստ մարզերի ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ կառավարությանն առնթեր ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա (շեղումը՝ 01.01.2012թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +4.7%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղական համայնքների միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ
19	Բայանդուր		725
20	Բանդիվան		273
21	Բաշգյուղ		56
22	Բավրա		593
23	Բասեն		1 900
24	Բենիամին		674
25	Բերդաշեն	• Բերդաշեն • Պաղակն	275
26	Բյուրակն		921
27	Գառնատիճ	• Գառնատիճ • Եղնաջուր	262
28	Գեղանիստ		1 339
29	Գետափ		840
30	Գետք		545
31	Գոգհովիտ		380
32	Գտաշեն	• Գտաշեն • Կամխուտ	249
33	Գուսանազյուղ		1 056
34	Երազգավորս		1 639
35	Զարիշատ	• Զարիշատ • Երիզակ	108
36	Զորակերտ	• Զորակերտ • Դարիկ	190
37	Զույգաղբյուր		500
38	Թավշուտ		434
39	Թորոսգյուղ		293
40	Իսահակյան	• Իսահակյան • Բարձրաշեն	1 192
41	Լանջիկ		1 062
42	Լեռնազյուղ		35
43	Լեռնակերտ		1 541
44	Լեռնուտ		176
45	Լուսակերտ		765
46	Լուսաղբյուր		716
47	Ծաղկուտ	• Ծաղկուտ • Լորասար	260
48	Կամո		1 545
49	Կապս		1 022
50	Կառնուտ		1 071
51	Կարմրավան		248
52	Կարմրաքար		46
53	Կաքավասար		146
54	Կրաշեն		274
55	Կրասար		548
56	Հայկաձոր		542
57	Հայկասար		254
58	Հայկավան		1 531
59	Հայրենյաց		842
60	Հատիճ		1 536
61	Հարթաշեն		170
62	Հացիկ	• Հացիկ • Հացիկավան (Մալիսյան կայարան)	1 044
63	Հողմիկ		526
64	Հոռոմ		2 531
65	Հովիտ		569
66	Հովտաշեն		298
67	Հովտուն		221

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ
68	Հովունի		718
69	Զիթհանքով		1 568
70	Զորակապ		1 227
71	Զորաշեն		207
72	Ղազանչի		488
73	Ղարիբջանյան	• Ղարիբջանյան • Ախուրյան կայարան	1 138
74	Մայիսյան		1 908
75	Մարմաշեն		2 155
76	Մեծ Մանթաշ		2 598
77	Մեծ Սարիար		403
78	Մեծ Սեպասար		926
79	Մեղրաշատ		532
80	Մեղրաշեն		1 500
81	Մուսայելյան (Աշոցքի տարածաշրջան)		408
82	Նահապետավան		1 234
83	Նոր կյանք		1 953
84	Բագրավան	• Բագրավան • Նորշեն	959
85	Շաղիկ		133
86	Շիրակ		1 103
87	Շիրակավան		773
88	Ողջի		535
89	Ոսկեհասկ		2 312
90	Պեմզաշեն		3 322
91	Ջաջուռ		972
92	Ջաջուռավան		260
93	Ջրաձոր		289
94	Ջրառատ		1 301
95	Ջրափի		1 145
96	Սալուտ		108
97	Սառնաղբյուր		3 604
98	Սարագյուղ		206
99	Սարալանջ		1 192
100	Սարակապ		607
101	Սարապատ		115
102	Սարատակ		1 469
103	Սիգավետ		395
104	Սպանդարյան		1 763
105	Վահրամաբերդ		1 683
106	Վարդաղբյուր		103
107	Վարդաքար		741
108	Տուֆաշեն		524
109	Յողամարգ		566
110	Փանիկ		3 212
111	Փոքրաշեն		223
112	Փոքր Մանթաշ		2 968
113	Փոքր Սարիար		240
114	Փոքր Սեպասար		230
115	Քարաբերդ		1 276
116	Քերթի		1 117

ՀՀ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2011թ.

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 106	4 894
Ծնվածներ, մարդ	132	62	70
Մահացածներ, մարդ	99	47	52
Ամուսնություններ	56	X	X
Ամուսնալուծություններ	8	X	X
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակավայրերում, քառ.մ	35.2	X	X
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝			
նախադպրոցական	139	71	68
հանրակրթական	1 217	631	586
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	101	67	34
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	36	10	26
միջին մասնագիտական	95	54	41
բարձրագույն մասնագիտական	211	121	90
Առողջապահության ոլորտ՝			
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	28 164
Մարզիկներ, մարդ	250	39	211
Զբաղվածներ, մարդ	2 956	1 493	1 463
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	3	1	2
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	0.0	0.0	0.0
գիտության թեկնածուներ	1	0.0	0.0
ուսուցիչներ	143	120	23
բժիշկներ	19
միջին բուժանձնակազմ	54
Գործազուրկներ, մարդ	707	284	423
Մոցիպական ապահովության ոլորտ			
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեկերթի դրությամբ, մարդ	1 685
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	520	X	X
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում			
գրադարան	21 009
թատրոն	1 217
համերգ	670
թանգարան	1 813
Իրավական ոլորտ			
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	33	X	X
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	18	X	X
միջին ծանրության	10	X	X
ծանր	5	X	X
առանձնապես ծանր	0.0	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են: